

THE REFLECTION OF BORROWINGS WITH ENGLISH ETIMON IN THE FIELD OF FASHION

Mihaela Hriban

Assist. Prof., PhD, "Vasile Alecsandri" University of Bacău

*Abstract:*In this paper, we choose words and English structures from different fashion online magazines to bring into focus the manner in which they are going to influence the Romanian linguistic system from a phonetic, a morphologic and a semantic point of view. Thus, we select English words and structures such as: "fashion", "fashionistă", "hot", "trend", "cool-look-(uri)", "designer", "stylish", "street-style", "grunge", "glamour", "glamorous" etc. to reveal the important linguistic changes to the specified levels.

Keywords: English words, English structures, influence, Anglicisms, fashion, vocabulary.

Limbajul din domeniul modei este bogat în *anglicisme*.

În conformitate cu [NDULR: 2006], prin *anglicism* (e) se înțelege o „expresie specifică limbii engleze; cuvânt de origine engleză împrumutat de o altă limbă și neintegrat în sistemul acesteia: fiind vorba de anglicisme, ... pronunția ridică dificultăți”. D. [*< fr. anglicisme*]. Iar lexemele *anglicizant*, *-ți*, *anglicizantă*, *-e*, în același dicționar, au următoarele explicații: „(rar) care folosește multe anglicisme: *nuvelele anglicizantului* Dragoș Protopopescu fac impresia de pastişe prin cultivarea unui umor al absurdului. CĂL. [De la *anglicism* (după *latinizant*)]”. s.v.

Stau mărturie, în acest sens, cuvinte și expresii ce au etimon englez și pe care le-am extras din reviste online de specialitate: *Glamour*, *Elle*, *SuperBravo Girl*, *The One* etc.

Astfel, menționăm exemple de anglicisme specifice domeniului modei: **sporty girl**, „...cele mai *hot* piese vestimentare”..., „*designerii*”, „...o ținută *fashion*”, „*fashiontrend*, ...ținute retro-romantice...top 12 cele mai *cool look-uri* de la New York Fashion Week”, „...o adevărată *fashionistă*...ș.a.m.d.”

Pentru a susține aceste afirmații, am extras câteva exemple din revistele precizate și le-am analizat fonetic, morfologic și lexical, în funcție de prezența sau de absența

acestora în [DAN:2013] și în [MDN: 2008], de Florin Marcu fără, însă, a omite ortografia și ortoepia lor în [DOOM₂:2005].

d.e.1. „Dacă ești o adevărată **fashionistă**, trebuie să știi că a venit deja momentul să te pregătești pentru toamna lui 2016”. (www.elle.ro)

- **fashion** /fași-/ s.n. „modă”. (< engl. *fashion*), cf. DAN, s.v.

Unitatea lexicală **fashion** nu este inserată în [MDN: 2008].

- **fașionabil**, -ă – adj. „conform modei; sclivisit, dichisit, aranjat” (< fr. *fa-shionable*), cf. DAN, s.v.

- **fașionabil** (rar) (-și-o-) „adj. m., pl. *fașionabili*; f. *fașionabilă*, pl. *fașionabile*, cf. DOOM₂, s.v.

În contextul menționat, („...o adevărată **fashionistă**”...), unitatea lexicală **fashionistă** este un substantiv comun, de genul feminin, numărul singular. Din punct de vedere lexical, **fashionistă** este un lexem derivat, ce are radicalul **fashion** + suf. lex. **-ist** + desinența **-ă**.

d.e.2 „După cum știi deja, genele alungite care îți conferă un efect cât un eye spectaculos și o privire de felină sunt în trendurile sezonului în materie de beauty, așa că ce mai aștepți?”

Anglicismele **eye** („ochi”) și **beauty** („frumusețe”) nu sunt inserate, actualmente, în DAN, nici în MDN și nici în DOOM₂, dar sunt foarte utilizate în domeniul fashionului.

d.e.3. „În trend: rochiile fluide din satin” (<http://www.glamour.ro/fashion>).

- **trend** – s. n. **1.** „direcție principală de dezvoltare a unui fenomen, a unei evoluții pe termen lung; tendință”. **2.** (ec.) „evoluție a pieții, a comerțului”. (< engl. *trend*), cf. [(DAN: 2013)] și [MDN: 2008] s.v.

- **trend**– s. n. pl. „trenduri”, cf. DOOM₂, s.v.

- Sensul contextual este acela de „tendință”.

d.e.4. „Iată cele 15 **tendințe** impuse în timpul Săptămânilor Modei de la Paris, New York, Milano sau Londra”. (www.elle.ro).

Observăm că alături de anglicismul **trend**, contextual, este folosit și românescul **tendință** („direcție”, „tendință”).

d.e.5. „Alege piese feminine, din dantelă sau mătase, și construiește-ți **unlook** (=„aspect exterior al unei persoane”) total în cea mai pală nuanță de roz, chiar dacă pentru moment este doar în imaginația ta. Îți va schimba starea de spirit!” (www.elle.ro).

• **look** – /luk/ s.n. „aspect exterior al unei persoane; înfățișarea, aspectul feței, machiajului, stilul vestimentar, coafura etc.” (< engl. *look*), cf. **DAN**, s.v.

• **look** (angl.) [pron. *luc*] s.n., pl. *lookuri* [lúcuri] (loo-kuri), cf. **DOOM₂**, s.v.

Unitatea lexicală **look** este un substantiv de genul neutru, numărul singular, articulată cu articolul nehotărât proclitic **un**. Adaptarea fonetică nu ridică aspecte speciale, pronunția lexemului este [luk] ca în limba engleză, singura deosebire constă în faptul că, în engleză, vocala [u:] este lung pronunțată. Nu sunt înregistrate modificări din punctul de vedere al asimilării semantice din limba engleză, în limba română.

d.e.6.„Toată munca pe care o depui pentru a-ți prepara **un smoothie** te poate face să preferi o prăjitură”. (www.elle.ro).

d.e.7.„Dacă adaugi acest ingredient (tofu), nu doar că **smoothie-ul** va avea o consistență mai cremoasă, dar va aduce și un plus de proteine și fibre, care vor accentua senzația de sațietate”. (www.elle.ro).

Remarcăm faptul că anglicismul **smoothie** nu este introdus nici în **DAN**, nici în **MDN** și nici în **DOOM₂**. Deși acesta se încadrează, cu predilecție, în domeniul culinar, totuși, sunt situații în care anglicismul **smoothie** apare în revistele din domeniul modei în calitate de băutură din fructe pe care o consumă manechinele (și nu numai...) în diverse circumstanțe.

Explicațiile lexematice ale unității lexicale în discuție le putem prelua, prin traducere, dintr-un dicționar englez de exemplu [**OALD**: 2004], s.v.

• **smoothie** /[?]smu:ði/ – subst. **1.** „(în limbajul familiar) o persoană care se îmbracă bine și vorbește foarte politicos, cu încredere în propria persoană, dar care se dovedește a fi, deseori, necinstită sau nesinceră”. **2.** „(în engleza americană sau în cea australiană) o băutură din fructe sau un suc din fructe amestecat cu lapte sau cu înghețată”.

d.e.8.„Alege piese cu un aer sport pentru primăvara ce vine. **Designerii** îți propun să te relaxezi chiar și atunci când vrei să ai o ținută **fashion**”. (www.elle.ro).

• **designer**– /dizainăr/ – s. m. „desenator; proiectant specialist în design” (< engl., fr. *designer*), cf. [(**DAN**: 2013)] și [(**MDN**: 2008)] s.v.

• **designer** (angl.) [pron. dizainăr] s. m., pl. „designer”, cf. **DOOM₂**, s.v.

Unitatea lexicală **designer** este un substantiv de genul masculin, numărul singular, care se adaptează atât din punct de vedere fonetic, cât și semantic, normelor limbii române. Substantivul **designer** nu ridică probleme deosebite de încadrare fonetică, de adaptare morfologică și, respectiv, de asimilare semantică în limba română.

d.e.9 „Cu încălțările de la Marni sau tricoul sport & retro de la Miu Miu ai toate șansele să fii **cool**, dar **stylish!**”

• **cool** – /cul/ **I.** adj. inv., adv., s. n. (*muz.*) „(stil în jazzul modern) caracterizat printr-o interpretare interiorizată, reținută, cu sonorități puțin vibrante, aproape detimbrate, cu o frază relaxată, refuzând orice efuziune afectivă sau temperamentală”. **II.** adj. „calm”. (< engl. *coll/jazz*/), cf. [(**DAN**: 2013)] s.v. În **MDN**, nu apare sensul **II** al cuvântului.

Explicațiile lexemului **cool** din dicționarele românești nu sunt compatibile exemplului ales. În contextul de mai sus, unitatea lexicală **cool** are sensul: „atrăgător”.

• **cool** (angl.) (fam.) [*oo* pron. *u*] adj. inv., adv. cf. **DOOM₂**, s.v.

În limba română, din punct de vedere fonetic, lexemul **cool** se pronunță [kul]. În limba engleză, vocala [u] este rostită lung, și anume: [u:]. Din punct de vedere morfologic, în română, lexemul **cool** este adjectiv invariabil în diferite contexte, adverb în altele și chiar substantiv (vezi *supra*). În limba engleză, din perspectivă morfologică, unitatea lexicală **cool** este adjectiv, verb și substantiv. Prin urmare, în cazul lexemului **cool**, constatăm existența unor diferențe de natură morfologică în limba română, comparativ cu cele existente în limba engleză.

Semantic, lexemul **cool** păstrează și, în limba română, sensurile lexematice din limba engleză.

• **stylish** – /'stailis/ adj. „*modern, elegant și atractiv*: **d.e.** soție elegantă și atrăgătoare; un restaurant modern”; **d.e.** „o interpretare *performantă* din partea ambilor actori”, cf. **OALD**, s.v.

Observăm că unitatea lexicală **stylish** ce are etimon englez este, din punct de vedere morfologic, un adjectiv invariabil (vezi *supra*). Aceasta nu este inserată în **DAN**, nici în **MDN** și, de asemenea, nici în **DOOM₂**.

d.e.10 „Vedetele modei **street style** lansează, sezon de sezon, **trend-urile** lor proprii, în paralel cu cele ale **designerilor**. Așa s-a născut, de altfel, un fenomen devenit atât de popular în ultimii ani”. (<http://www.elle.ro>).

• **street** – /strit/ s.n. „stradă” (< engl. *street*) (<http://hallo.ro>)

• **street** – /strit/ s.n. „stradă”, cf. **DAN**, s.v.

Structura lexicală **street style** de origine engleză nu este consemnată în **DAN**, nici în **MDN**, cu atât mai puțin în **DOOM₂**.

Sunt și situații în care unitatea lexicală **streetstyle** apare, în anumite contexte, în calitate de substantiv compus prin aglutinare, respectiv, prin alipire.

d.e.11. „Când vine vorba despre un stil vestimentar nonconformist, unele dintre cele mai reușite combinații sunt cele inedite. Încearcă și tu, de exemplu, o cămașă în carouri, purtată cu o rochie «cuminte», dar extrem de elegantă, pentru un efect grunge neașteptat”. (<http://www.elle.ro>)

• **grunge** /grangi/ „s.n. stil vestimentar în vogă, neglijent, comod și ieftin” (< engl. *grunge*); cf. [MDN: 2008] și [DAN: 2013], s.v.

În OALD, sensurile lexemului **grunge** sunt mai multe, și anume:

• **grunge** [grʌndʒ] „subst. [U] **1.** (în stilul colocvial-familiar) murdar din diverse motive”; **2.** („also: «grunge rock») un tip de muzică rock, care se cânta în anii '90”; **3.** „un stil vestimentar purtat de persoanele care îndrăgesc muzica «grunge», de obicei, acesta avea, ca punct de reper, hainele ce păreau a fi murdare”.s.v.

În limba română, este asimilat doar sensul **3** al lexemului **grunge** ce are etimon englez. Din punct de vedere fonetic, unitatea lexicală **grunge** se încadrează în limba română, iar, din punct de vedere morfologic, **grunge** este atât în limba engleză, cât și în limba română un substantiv de genul neutru.

d.e.12. „*Sporty girl* – cele mai *hot* piese vestimentare și accesorii ale săptămânii”.

„Alege piese cu un aer sport pentru primăvara ce vine. **Designerii** îți propun să te relaxezi chiar și atunci când vrei să ai o ținută *fashion*” (<http://www.elle.ro>).

• „*Sporty girl* – anglicismul nu este inserat nici în DAN, nici în MDN și, de asemenea, nici în DOOM₂.

Sporty este identificabil în OALD în calitate de adjectiv **1.** „bun la sport; iubitor de sport”;

2. „(despre haine) luminos, atractiv; a fi genul potrivit pentru ținuta de tip sportiv”.

3. „(despre mașini) elegant”.

d.e.13. „Ținute obișnuite transformate în *outfit-uricool*”.

• Anglicismul **outfit-(uri)** nu este prevăzut în DAN, în MDN și nici în DOOM₂.

• **outfit-(uri)** – „înfățișare, **prezență**”. (<http://hallo.ro>)

Explicații ale termenului în limba engleză le identificăm în OALD: **1.** „s. un set de haine pe care le porți cu prilejul unor ocazii deosebite”; **2.** „haine pe care le porți de amuzament, ca să pari un anumit tip de personaj menționat” (d.e. Superman **outfit**); **3.** „un grup de oameni ce lucrează împreună în calitate de organizație, echipă, afacere”; **4.** „un echipament de care ai nevoie pentru un scop particular”.

Anglicismul *outfit* este frecvent utilizat și identificat în domeniul modei. Din punct de vedere fonetic, acesta se încadrează grafico-acustic normelor ortografice și ortoepice ale limbii române, astfel că lexemul *outfit* poate fi considerat un xenism¹.

d.e._{14,3} „3 idei de machiaj cu *eyeliner*”. (<http://bravonet.ro/>)

• *eye-liner* /ai-láinăr/ – „s.n. creion colorat utilizat la machiajul ochilor pentru conturarea marginilor pleoapelor”. (< engl. *eye-liner*), cf. **DAN** și **MDN**, s.v.

Unitatea lexicală *eye-liner* s-a adaptat în limba română cu forma și cu sensul din limba engleză. Astfel, *eye-liner* este, de asemenea, un xenism.

Anglicismul este inserat atât în **DAN**, cât și în **MDN**. În **DOOM**₂, termenul nu este prevăzut.

d.e.₁₅ „Vrei să fii la curent cu toate noutățile *glam*”? (<http://www.glamour.ro/slider/intampina-primavara-cu-glamour-de-martie-427537>)

• *glamour* /gleiámăr/ „s.n. **1.** farmec, fascinație, vrajă, încântare”; **2.** „atracție”; cf. **DAN** (< engl. *glamour*) s.v.

• *glamourós, -oasă* adj. „care devine, care are gla-mour” (< glamour + -os). cf. **DAN**, s.v.

• *glamour* /gleiámăr/ s. n. **1.** „farmec, fascinație”; **2.** „atracție”, cf. **MDN**, (< germ. *Glamour*) s.v.

• *glamorous* [ˈglæməərəs] (în limbajul colocvial-familiar) adj. „atractiv, încântător și diferit de lucrurile și de oamenii obișnuïți”: d.e. „un serviciu interesant”; „o vedetă încântătoare din lumea filmului”, cf. **OALD**, s.v.

Anglicismul *glam* utilizat, cu predilecție, în limbajul colocvial-familiar nu este inserat nici în **DOOM**₂, nici în **DAN** și nici în **MDN**. Derivatele sale lexicale *glamour*, *glamorous* sunt evidente în diverse contexte relevante domeniului fashionului. Diferența elocventă în cele două dicționare **DAN-MDN** este dată de etimologia unității lexematice: *glamour* (vezi *supra*).

d.e.₁₆ În primul rând este bine de știut faptul că acest *trend* este un mixt neașteptat dintre o *rochiefancy* și o curea în talie sau chiar un top simplu alături de o pereche de *jeanși*, așa că, indiferent de ce alegi să porți vei păstra simplitatea și aerul feminin. Pe

¹ Petru Zugun, *Lexicologia limbii române. Prelegeri, Iași, Editura „Tehnopress”, 2000, p. 160. În accepția lingvistului ieșean, xenismele sunt împrumuturile care sunt păstrate intenționat cu forma și cu sensul din limbile împrumutătoare”.*

lângă asta, aceste cizme sunt disponibile atât în lumea modei, cât și în cea a publicului larg” (<http://www.one.ro/fashion/tendite-2016-cizme-inalte-cowboy-15096903>).

Unitatea lexicală *fancy* ce are etimon englez nu există nici în **MDN**, nici în **DAN** și nici în **DOOM₂**. În **OALD**, este identificabilă structura lexematică *fancy dress* ce are următoarea explicație: „subst. (în engleza britanică) haine pe care le purtăm, în mod special la petreceri, pentru a ne determina să părem diferiți: d.e.: invitați îmbrăcați în haine de petrecere, ce poartă costume speciale și măști pe față pentru a-și ascunde identitatea”. s.v.

• *jeans* – [dʒi:nz] „subst. [plural] pantaloni din bumbac autentic; originea numelui: de la **Janne**, numele din franceza veche pentru **Genoa**, unde bumbacul folosit, actualmente, pentru blugi a fost fabricat prima dată”. cf. **OALD**, s.v.

• *jeans* „(angl.)/*jeanși* [jea pron. gi] s.m. pl.”, cf. **DOOM₂**, s.v.

• *jeans* „s.m. 1. pânză groasă, de cânepă, de obicei albastră”. 2. „(pl.) blue-jeans” (< engl. *blue-jeans*), cf. **MDN**, s.v.

• *jeans* „s.m. 1. pânză groasă, de cânepă, de obicei albastră”. 2. „(pl.) bluejeans” (< engl. *blue-jeans*), cf. **DAN**, s.v.

Referitor la adaptarea fonetică a unității lexicale *jeanși*, ce are etimon englez, lexemul în analiză nu ridică probleme deosebite în limba română. În ceea ce privește asimilarea semantică a acestuia, sensul din limba engleză este utilizat și în limba română. Un aspect mai special devine observabil la nivelul morfologic al încadrării lexematice, și anume: se remarcă procedeul dublării pluralului [„...o pereche de *jeanș(i)*”...] în limba română, și anume: pluralul tautologic.

Limbajul fashionului este nuanțat de unități lexicale ce au etimologie unică engleză (și nu numai...vezi *supra*), dar și de structuri lexicale (vezi *supra*: *sporty girl*, *streetstyle/street-style* etc.) de origine engleză, ce prin prezența acestora la nivelul lexicului limbii române, indiferent de domeniul specificității lor, contribuie atât la îmbogățirea sinonimică, derivativă, semantică, cât și la diversitatea lexicală a limbii noastre. Așadar, sunt asimilate structuri inovatoare în lexicul limbii române, ce au rolul de a înnoi și de dinamiciza vocabularul românesc, aflat într-o continuă mobilitate lexematică și achiziție lingvistică.

BIBLIOGRAFIE

A. DICȚIONARE DE SPECIALITATE

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM₂)* Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura „Univers Enciclopedic”, 2005

Hornby, S., A., *Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English (OALD)*, Sixth Edition, United Kingdom, Oxford University Press, 2000

Marcu, Florin, *Dicționar actualizat de neologisme (DAN)*, București, Editura „SAECULUM I. O.”, 2013

Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme (MDN)*, București, Editura „SAECULUM I. O.”, 2008

Oprea, Ioan; Pamfil, Gabriela-Carmen; Rodica, Radu; Zăstroiu Victoria, *Noul dicționar universal al limbii române (NDULR)*, București, Editura „Litera Internațional”, 2006

Vrănceanu-Bidu, Angela; Călărășu, Cristina; Ruxăndoiu-Ionescu, Liliana; Mancaș, Mihaela; Dindelegan Pană Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii (DSL)*, București, Editura „Nemira”, 2001

B. LUCRĂRI, PUBLICAȚII DE LIMBĂ

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Gramatica limbii române (GALR)*, vol. I-II, **Cuvântul/Enunțul**, București, Editura Academiei Române, 2005

Hriban, Mihaela, *Abordări lexicatice engleze în limba română*, Iași, Editura „Pim”, 2011

Hriban Mihaela, *Limba română. Limba engleză. Privire comparativă*, Iași, Editura „Pim”, 2015

Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Iași, Editura „Tehnopress”, 2000

C. IZVOARE

<http://hallo.ro>

<http://bravonet.ro>

<http://dictionar.netflash.ro/>

www.elle.ro

<http://www.glamour.ro>

<http://www.one.ro>

D. ABREVIERI

adj. – adjectiv;

adv. – adverb;

cf. – confer;

d.e. – de exemplu;

engl. – englez;

infra – dedesubt, mai jos (în notația bibliografică)

inv. – invariabil;

lex. – lexical;

m. – masculin;

pl. – plural;

s.n. – substantiv neutru;

subst. – substantiv;

suf. – sufix;

supra – deasupra, mai sus (în notația bibliografică);